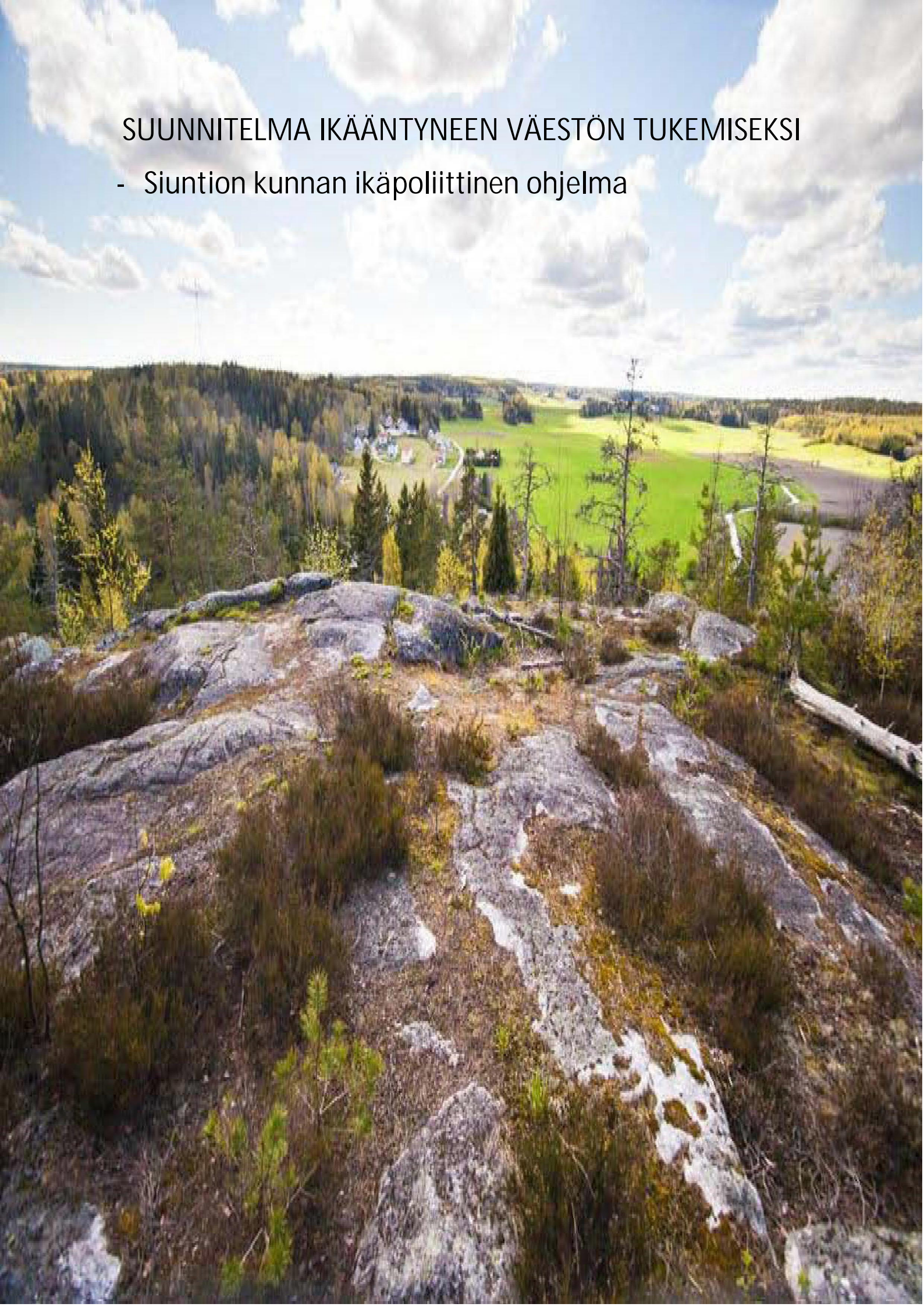


SUUNNITELMA IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN TUKEMISEKSI

- Siuntion kunnan ikäpoliittinen ohjelma



Sisällys

1. TAUSTAA	3
2. SIUNTION IKÄVÄESTÖ	4
3. SENIORIPALVELUT SIUNTIOSSA	7
3.1 Ikä info	7
3.2 Kotihoito.....	7
3.3 Omaishoidontuki	7
3.4 Kuntouttava päivätoiminta	7
3.5 Veteraanipalvelut	7
3.6 Tehostettu palveluasuminen	8
3.7 Vuodeosasto.....	8
3.8 Palvelusetelit	8
4. SENIORIPALVELUJEN SUUNTAUKSET	9
4.1 Lainsäädäntö	9
4.2 Siuntion kunnan strategia.....	10
4.3 Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi	11
4.3.1 Turvataan yhdessä mahdollisimman toimintakykyistä ikääntymistä.....	11
4.3.2 Asiakas- ja palveluohjaus keskiöön.....	11
4.3.3 Laadulla on tekijänsä	11
4.3.4 Ikäystävällinen palvelujen rakenne	12
4.3.5. Teknologiasta kaikki irti.....	13
5. VANHUSPALVELUJEN ASIAKKAIDEN TYYTYVÄISYYS KUNNAN TUOTTAMIIN PALVELUIHIN.....	13
5.1 Asiakkaiden tyytyväisyys kotihoidon palveluihin	13
5.2 Asiakkaiden tyytyväisyys tehostettuun palveluasumiseen	13
5.3 Asiakkaiden tyytyväisyys kuntouttavasta päivätoiminnasta	14
5.4 Asiakkaiden tyytyväisyys vuodeosaston palveluihin	14
6. JATKOTAVOITTEET, TOIMENPITEET JA SUUNNITELMAT.....	14

1. TAUSTAA

Suomalaisen yhteiskunnan vanhenemisessa ei ole kyse ainoastaan korkeimpiin ikäluokkiin kuuluvien ikääntyneiden määrän lisääntymisestä, vaan myös siitä, että samanaikaisesti lasten ja työikäisten määrä vähenee. Väestönkehitys vaihtelee eri puolilla maata, mikä merkitsee sitä, että myös kuntien lähtökohdat ja tarpeet ikääntyneiden palvelujen suunnittelulle ja tuottamiselle vaihtelevat.

Suomen väestö ikääntyy, mutta iäkkäiden toimintakyky on edelleen melko hyvä. Väestön ikääntyminen johtaa kuitenkin siihen, että ikääntyneiden hoitotarpeet lisääntyvät. Kunnallinen palvelurakenne on sopeutettava siten, että iäkkään henkilön pitkäaikainen hoito ja huolenpito järjestetään kuntoutusta painottaen ensisijaisesti hänen kotiinsa tai kodinomaiseen asuinpaikkaansa. Kuntien tehtäviin kuuluu tuottaa näitä palveluja niille asetettuja tavoitteita vastaavalla tavalla.

Kunnilla on niin sanotun vanhuspalvelulain (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista 980/2012) mukaan oltava suunnitelma toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnitelmassa on painotettava toimenpiteitä, jotka edistävät kotona asumista ja kuntoutumista. Suunnitelma on laadittava osana kunnan strategista suunnittelua. Suunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto ja se on tarkistettava valtuustokausittain.

Lain momentissa 1 tarkoitetussa suunnitelmassa on:

- 1) arvioitava ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilaa, ikääntyneelle väestölle tarjolla olevien palvelujen riittävyyttä ja laatua sekä ikääntyneen väestön palveluntarpeeseen vaikuttavia tekijöitä
- 2) määriteltävä tavoitteet ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä ikääntyneelle väestölle tarjottavien palvelujen määrän ja laadun kehittämiseksi
- 3) määriteltävä toimenpiteet, joilla kunta vastaa kohdassa 2 tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisesta, sekä arvioitava voimavarat, jotka kunnassa tarvitaan toimenpiteiden toteuttamiseksi
- 4) määriteltävä kunnan eri toimialojen vastuut kohdassa 3 tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamisessa sekä
- 5) määriteltävä, miten kunta toteuttaa yhteistyötä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tahojen kanssa.

Kunnan on otettava suunnitelma huomioon ikääntyneen väestön asemaan ja iäkkäiden henkilöiden tarvitsemiin palveluihin vaikuttavaa kunnan päätöksentekoa, kuntalain (365/1995) 65 §:ssä tarkoitettuja talousarvioita ja -suunnitelmia sekä terveydenhuoltolain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuja raportteja ja hyvinvointikertomuksia valmisteltaessa.

Tämä suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi on laadittu yhteistyössä kuntalaisten ja perusturvaosaston vastuuhenkilöiden kanssa. Suunnitelma astuu voimaan vuonna 2019, ja tarkistetaan seuraavalla valtuustokaudella.

2. SIUNTION IKÄVÄESTÖ

Tilastokeskuksen julkaiseman Siuntion kunnan väestöennusteen mukaan +65 ja +75 -vuotiaiden määrä tulee kasvamaan merkittävästi tulevina vuosina. Alle on otettu taulukoita Siuntion kunnan +65-vuotiaiden sekä +75-vuotiaiden määrällisestä kasvusta sekä prosentuaalisesta osuudesta suhteessa koko Siuntion kunnan väestöön.

Väestöennustetta tarkasteltaessa on huomattavissa, että +65-vuotiaiden määrä tulee kasvamaan merkittävästi aina 2030-luvulle asti. Erityisesti huomioitavaa on se, että +75-vuotiaiden osuus koko Siuntion kunnan väestöstä tulee kasvamaan, ja nousu on huomattavampaa kuin +65-vuotiaiden osuus. Vuonna 2018 yli 75-vuotiaiden prosentuaalinen osuus koko väestöstä oli noin 5,9 prosenttia, vuonna 2030 prosentuaalisen osuuden ennustetaan olevan jo n. 12,3 prosenttia ja kasvu painottunee erityisesti 2020-luvun alkupuolelle. Käytännössä tämä tulee tarkoittamaan ikäihmisten palvelutarpeen kasvua, mikä asettaa haasteita Siuntion kunnan ikäihmisten palveluiden tulevaisuuden tarpeen arvioinnille ja suunnittelulle.

Nykyiset Siuntion kunnan ikäihmisten palvelut riittävät kohtalaisesti vastaamaan ikäihmisten palvelutarpeeseen. Ottaen huomioon ikäihmisten määrän kasvun tulevina vuosina, on Siuntion kunnan tärkeää valmistautua jo käynnissä olevaan muutokseen ja ikäihmisten määrän ja edelleen palvelutarpeen kasvuun.

Ennusteet väestön palvelutarpeen kasvusta

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Siuntiossa oli vuonna 2018 yhteensä 344 yli 75-vuotiasta kuntalaista. +75-vuotiaiden lukumäärä tulee Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan muuttumaan seuraavasti:

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
344	407	450	500	541	599	643	648	684	746	783	816	836

Käytännössä yli 75-vuotiaiden määrä tulee kasvamaan merkittävästi 2020 luvulla ja yli 75-vuotiaiden lukumäärä tulee vuonna 2030 olemaan 2,4-kertainen vuoden 2018 määrään verrattuna.

Palveluiden tarpeen näkökulmasta tämä tarkoittaisi seuraavaa, mikäli nykyinen palvelutarpeen jakauma pysyisi ennallaan:

Kotihoidon palveluiden tarve, mikäli palvelutarve pysyisi asiakaskohtaisesti nykyisellään (laskettu seuraavasti: ko. vuoden +75-vuotiaiden lukumäärä / vuoden 2018 +75-vuotiaiden lukumäärä * 26 000 käyntiä):

2018: 344 henkilöä, 26 000 käyntiä
2020: 450 henkilöä, 34 000 käyntiä
2025: 648 henkilöä, 49 000 käyntiä
2030: 836 henkilöä, 63 000 käyntiä

Tehostetun palveluasumisen palveluiden tarve, mikäli suhdeluku pysyy nykyisellään (laskettu seuraavasti: ko. vuoden +75-vuotaiden lukumäärä / vuoden 2018 +75-vuotaiden lukumäärä * 22 tehostetun palveluasumisen asiakaspaikkaa):

2018: 344 henkilöä, 22 tehostetun palveluasumisen asiakaspaikkaa
2020: 450 henkilöä, 28,8 tehostetun palveluasumisen asiakaspaikkaa
2025: 648 henkilöä, 41,4 tehostetun palveluasumisen asiakaspaikkaa
2030: 836 henkilöä, 53,5 tehostetun palveluasumisen asiakaspaikkaa

Vuodeosaston (laitoshoito) palveluiden tarve, mikäli suhdeluku pysyy nykyisellään (laskettu seuraavasti: ko. vuoden +75-vuotaiden lukumäärä / vuoden 2018 +75-vuotaiden lukumäärä * 20 vuodeosastopaikkaa):

2018: 344 henkilöä, 20 vuodeosaston asiakaspaikkaa
2020: 450 henkilöä, 26,2 vuodeosaston asiakaspaikkaa
2025: 648 henkilöä, 37,7 vuodeosaston asiakaspaikkaa
2030: 836 henkilöä, 48,6 vuodeosaston asiakaspaikkaa

Vuodeosaston osalta tosin on huomioitava se, että nykyisin Siuntion kunnan asukkaita vuodeosastopaikoista on vain noin puolet eli Siuntion kunta myy vuodeosastopaikkoja muille kunnille ja kuntayhtymille.

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä Kuntaliiton "Hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi" (2013) laatusuosituksen mukaan valtakunnallisena tavoitteena vuoteen 2017 on, että yli 75- vuotiaista henkilöistä:

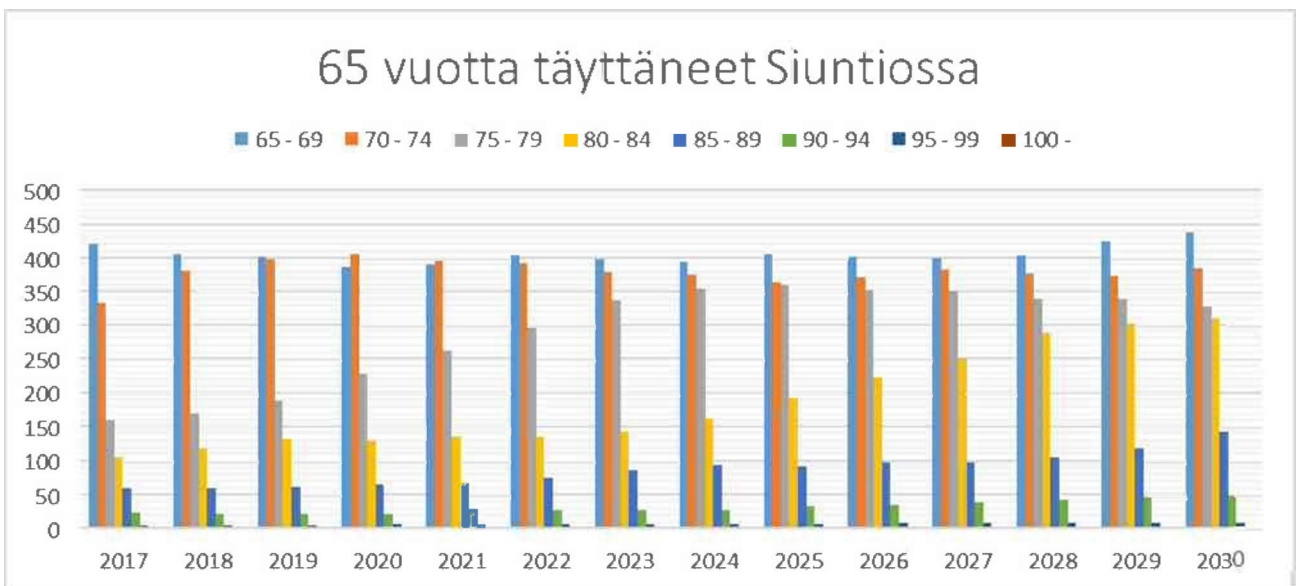
- 91–92 prosenttia asuu kotona itsenäisesti tai riittävien palvelujen turvin
- 6–7 prosenttia asuu tehostetussa palveluasunnossa
- 2–3 prosenttia on laitoshoidossa (vanhainkoti tai pitkäaikaishoito terveyskeskuksessa).

Käytännössä suosituksen osalta luvut tarkoittaisivat Siuntion kunnan osalta seuraavaa (laskennassa käytetään seuraavia prosentteja: 91 prosenttia asuu kotona, 7 prosenttia tehostetussa palveluasumisen piirissä ja 2 prosenttia laitoshoidossa):

2018: 344 henkilöä

- 313 henkilöä asuu kotona itsenäisesti tai riittävien palvelujen turvin
- 24,1 henkilöä asuu tehostetussa palveluasunnossa

- pitää nykyisin paikkansa, 22 tehostetun palveluasumisen paikkaa Azaleassa ja Villa Charlottassa ja lisäksi 2 paikkaa kotikuntakorvauksella Lohjan kaupungilta
 - 6,9 henkilöä on laitoshoidossa
- 2020: 450 henkilöä
- 409,5 henkilöä asuu kotona itsenäisesti tai riittävien palvelujen turvin
 - 31,5 henkilöä asuu tehostetussa palveluasunnossa
 - 9 henkilöä on laitoshoidossa
- 2025: 648 henkilöä
- 589,7 henkilöä asuu kotona itsenäisesti tai riittävien palvelujen turvin
 - 45,4 henkilöä asuu tehostetussa palveluasunnossa
 - 13 henkilöä on laitoshoidossa
- 2030: 836 henkilöä
- 760,8 henkilöä asuu kotona itsenäisesti tai riittävien palvelujen turvin
 - 58,5 henkilöä asuu tehostetussa palveluasunnossa
 - 16,7 henkilöä on laitoshoidossa



(Lähde: Tilastokeskus)

3. SENIORIPALVELUT SIUNTIOSSA

Sosiaali- ja terveystalvelut kuuluvat perusturvaosaston alaisuuteen. Perusturvaosasto on jaettu kolmeen tulosalueeseen: terveydenhuolto, vanhuspalvelut ja sosiaalipalvelut. Vanhuspalveluja ovat kotihoito, kotihoidon tukipalvelut, omaishoito, päivähoito, veteraanihuolto, palveluasuminen ja laitosasuminen.

3.1 Ikä info

Ikä Info -toiminnan tavoitteena on tarjota kunnan asukkaille neuvontapalvelua, joka tukee iäkkäiden asukkaiden itsenäistä selviytymistä omista kodeissaan.

Palvelu sisältää terveyteen, hyvinvointiin ja kunnan palveluihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Ikä Info palvelulla pyritään löytämään entistä aiemmin ihmiset, joiden toimintakyky on heikkenemässä ja ohjaamaan heidät käyttämään kunnan palveluja niin, että heidän itsenäinen selviytyminen turvattaisiin jatkossakin.

3.2 Kotihoito

Kotihoito on pääasiassa vanhuksille ja vammaisille tarkoitettua, omassa kodissa annettavaa hoitoa. Hoidon tarve kartoitetaan yhdessä asiakkaan kanssa ja kartoituksen perusteella laaditaan tavoitteellinen hoito- ja palvelusuunnitelma. Kotihoitoa on tarvittaessa mahdollista saada seitsemänä päivänä viikossa. Asiakkaita tuetaan kuntouttavilla työskentelytavoilla tulemaan toimeen omassa kodissa mahdollisimman pitkään. Kotihoidon tukipalveluja ovat ateriapalvelu, kuljetuspalvelu ja turvapuhelinpalvelu.

3.3 Omaishoidontuki

Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, johon kuuluu hoidettavalle annettava omaishoito sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, jotka määritellään hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Omaishoidontuki on harkinnanvarainen tuki, jonka järjestämisestä kunnan on huolehdittava talousarvionsa puitteissa.

3.4 Kuntouttava päivätoiminta

Kuntouttavan päivätoiminnan tarkoituksena on tukea kotona asumista, ylläpitää liikuntakykyä ja kykyä selviytyä päivittäisistä toiminnoista. Ennakoiva ja kuntouttava päivätoiminta edistää myös henkisiä ja sosiaalisia valmiuksia. Kuntouttava päivätoiminta on tarkoitettu senioreille, joilla on vaikeuksia liikkua kodin ulkopuolella ja jotka kaipaavat virikkeitä ja seuraa. Kuntouttavassa päivätoiminnassa työskentelee toimintaterapeutti ja lähihoitaja. Vuonna 2018 aloitti kuntouttavassa päivätoiminnassa mielenterveys ja päihdekuntoutujien ryhmä, joka on psykiatrisen sairaanhoitajan vetämä.

3.5 Veteraanipalvelut

Veteraanipalvelujen saamisen edellytys on, että veteraanille on myönnetty rintamasotilastunnus, rintamatunnus tai hän on kuntoutuksesta annetun lain (1039/97) tarkoittama henkilö, joka on palvellut tietyissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä (esim. miinanraivaajat). Perusturvalautakunta on hyväksynyt veteraanien kotona asumista tukevien palvelujen kohdistamisen 1.2.2017 (PLTLK § 9) ja asiaa koskevan muutoksen PTLTK 21.3.2018 § 23. Perusturvalautakunta on hyväksynyt muutoksen 20.3.2019 § 11 siten, että veteraanien on

mahdollista saada enintään 500 € (viidensadan euron) avustus kuukaudessa kotona asumista tukevien avopalvelujen hankintaan vuonna 2019. Nämä palvelut ovat Siuntion kunnan tai yksityisen palvelutuottajan toteuttama kotihoito, kotisairaanhoido ja/tai kotipalvelun tukipalvelu (mm. kuntouttava päivätoiminta, ateriapalvelu, asiointiapu, siivous, kuljetuspalvelut, turvapuhelin/turvapalvelut). Kunta myöntää maksusitoumuksen yksityisten palveluiden hankintaan. Veteraanit voivat kunnan välityksellä hakea kuntoutusta, siivouspalvelua sekä maksusitoumusta silmälasien hankintaan, jalkahoitoon tai liikuntapalveluihin.

3.6 Tehostettu palveluasuminen

Tehostetun palveluasumisen yksiköt, Villa Charlotta (14 paikkaa) ja Azalea (8 paikkaa), on tarkoitettu runsasta ympärivuorokautista hoitoa ja hoivaa tarvitseville henkilöille, jotka eivät enää selviydy omassa kodissaan kotihoidon, tukipalveluiden ja/tai omaisten turvin. Asukkaiden siirtyminen asumispalveluiden piiriin tapahtuu moniammatillisen työryhmän päätöksellä kriteerien täytyessä. Asumispalveluyksiköissä toimitaan yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaisesti. Asukkaiden hoitoon osallistuvat geriatri, yksikön lääkäri, hoitajat sekä tarvittaessa muut hoitotyön asiantuntijat.

3.7 Vuodeosasto

Siuntion kunnalla on 20 potilaspaikkaa vuodeosastolla (laitoshoito). Potilaspaikoista kaksi on varattu intervallipotilaille. Vuodeosastolla hoidetaan ensisijaisesti lyhytaikaisia potilaita. Hoitotarpeen syitä ovat esimerkiksi heikentynyt yleinen terveydentila, tulehdus, kirurgisen toimenpiteen jatkoahoito, haavat, kuntoutus, syöpäsairaudet tai saattohoito. Vuodeosastolla on myös päivä- ja yöpotilaita, jotka saavat esimerkiksi suonensisäistä lääkehoitoa. Potilaat tulevat vuodeosastolle ensisijaisesti lääkärin läheteellä jostakin Helsingin- ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin hoitoyksiköstä. Fysioterapeutit käyvät osastolla kaikkina arkipäivinä.

3.8 Palvelusetelit

Palvelusetelin käyttö ikäihmisten palveluissa on valtakunnallisesti selvästi lisääntynyt. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilaki (569/2009) ja siihen liittyvä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain 12 §:n muutos (570/2009) tulivat voimaan 1.8.2009.

Perusturvalautakunta on hyväksynyt 4.9.2019 §34 ympärivuorokautisen tehostetun palveluasumisen tulosidonnaisen palvelusetelin käyttöönoton Siuntion kunnassa. Palvelusetelin käyttöönottoon sisältyy sääntökirja, joka on menettelytapa ohje palveluseteliä koskien. Sääntökirjaa työstetään syksyn ja talven aikana ja tuodaan perusturvalautakuntaan hyväksyttäväksi, ennen palvelusetelin käyttöönottoa.

Palvelusetelijärjestelmä on yksi palvelujen vaihtoehtoinen järjestämistapa muiden järjestämistapojen joukossa. Palvelusetelijärjestelmässä kunta sitoutuu maksamaan asiakkaan eli palvelun käyttäjän yksityiseltä palveluntuottajalta palvelusetelillä ostaman palvelun palveluseteliarvoon asti. Palvelusetelijärjestelmässä kunta määrittää palvelusetelillä ostettavan palvelun, vahvistaa palvelusetelin arvon ja hyväksyy ne yksityiset palveluntuottajat, joilta asiakas voi ostaa palveluja palvelusetelillä. Palvelusetelijärjestelmän keskeiset toimijat ovat kunta, asiakas ja yksityinen palveluntuottaja. Palveluseteli on asiakkaalle vapaavalintainen.

Taulukko. Siuntion kunnan tarjoamat palvelut ja niiden käyttömäärät

Palvelut	1-9/2019	2018	2017

Kotihoito			
Käyntimäärä	17648	22699	21886
Asiakasmäärä*	115	109	105
Päivätoiminta			
Käyntimäärä	855	1349	1734
Asiakasmäärä	41	46	59
Ateriapalvelu			
määrä (kpl)	2610	4972	5361
Omaishoito			
Asiakasmäärä	31	32	30
Vuodeosasto			
Hoitovuorokausia	4490	5983	6313
Villa			
Hoitovuorokausia	3786	4900	4887
Azalea			
Hoitovuorokausia	2137	2841	2879

*Kotihoidon asiakasmääriin sisältyvät myös tilapäiset kotihoidon käynnit, kuten arviointikäynnit.

4. SENIORIPALVELUJEN SUUNTAUKSET

4.1 Lainsäädäntö

Vanhuspalvelulain tavoitteena on tukea ikääntyneen väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä lisätä mahdollisuuksia vaikuttaa palvelujen kehittämiseen kunnassa. Tavoitteena on myös parantaa iäkkäiden henkilöiden mahdollisuutta saada laadukkaita palveluja sekä vaikuttaa heidän saamiensa palvelujen sisältöön ja toteuttamiseen. Yksi keskeinen tavoite on myös kuntien valmistautuminen tuleviin kasvaviin tarpeisiin. Kuntien on toisin sanoen otettava paremmin huomioon väestön ikääntyminen. Kuntien on laadittava suunnitelmat, joista ilmenee, miten korkeatasoiset ikääntyvien palvelut järjestetään. Vanhuspalvelulaissa korostetaan tarvetta turvata palvelut oikea-aikaisesti. Lainsäädäntö asettaa tältä osin kunnille useita uusia veloitteita. Iäkkään henkilön palvelutarpeet selvitetään ja tarpeiden perusteella laaditaan palvelusuunnitelma. Suunnitelmaa käytetään monipuolisesti palveluja myönnettäessä ja asiakkailta on oikeus myönnettyihin palveluihin palvelumuodosta riippuvan määräjän kuluessa.

Iäkkästä henkilöä on kuultava palveluja suunniteltaessa. Jokaisessa kunnassa on oltava vanhusneuvosto, jolla on turvatut toimintaedellytykset. Vanhusneuvostoilla on myös joitakin lakisäätteisiä tehtäviä. Vanhusneuvoston on esimerkiksi osallistuttava ikäväestön palvelusuunnitelman laatimiseen ja palvelujen laadusta saatavan palautteen läpikäyntiin (vrt. vanhusneuvosto 13.5.2013 § 3). Siuntiossa vanhusneuvosto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

Kunnan on vanhushuoltolain §:n 26 perusteella ainakin puolivuositain julkaistava tiedot siitä, missä ajassa iäkäs henkilö voi saada hakemansa sosiaalipalvelut. Vanhuspalvelujen odotusajat Siuntiossa löytyvät kunnan internetsivuilta.

Odotusajalla tarkoitetaan laissa hakemuksen jättöpäivän ja haetun palvelun saamispäivän välistä aikaa. Odotusajat julkistetaan palvelulajin mukaan eriteltyinä.

PALVELU	KESKIMÄÄRÄINEN ODOTUSAIKA	LISÄTIETOJA
kotihoito	0-1 vuorokautta	Palvelutarpeen perusteella. Kiireellisissä tapauksissa asiakas saa palvelun välittömästi.
ateriapalvelu	0-1 vuorokautta	Palvelutarpeen perusteella. Kiireellisissä tapauksissa asiakas saa palvelun välittömästi.
omaishoidontuki	0 vuorokautta	Jos omaishoidon tukipäätös on myönteinen, omaishoidontuki maksetaan siitä kuukaudesta alkaen, jona kunta on vastaanottanut hakemuksen.
palvelutarpeen arviointi	0-7 vuorokautta (ei-kiireellisissä tapauksissa)	Kiireellisissä tapauksissa arviointi tehdään välittömästi.
kuljetuspalvelu	5 vuorokautta	
tehostettu palveluasuminen	59 vuorokautta	

(Sosiaalipalvelujen keskimääräiset odotusajat 1.11.2018-31.5.2019)

4.2 Siuntion kunnan strategia

Siuntion kuntastrategia on hyväksytty kunnanvaltuustossa 13.11.2017 § 118. Strategian visiona on, että vuonna 2030 Siuntio on luonnonläheinen, elinympäristöltään turvallinen ja elävästi kaksikielinen kunta sekä osa metropolialuetta. Se tarjoaa asukkaille, henkilöstölle ja yrityksille kestävän sekä laadukkaan asuin- ja toimintaympäristön. Kunnan strategisina tavoitteina ovat "vireä ja kasvava kunta", "hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat", "osaava, hyvinvoiva ja palveleva henkilöstö" sekä "hallittu talous".

Kunnan arvot ohjaavat päivittäistä työtä ja arvot on otettu vanhustenhuollossa huomioon muun muassa toimintasuunnitelmia sekä eri yksiköiden omavalvontasuunnitelmia laadittaessa (www.siuntio.fi/vanhuspalvelut).

Siuntion kunnan arvot ovat tasavertaisuus, turvallisuus, vastuullisuus, uudistuminen ja kumppanuus. Ikäväestölle arvot merkitsevät muun muassa seuraavaa:

- palvelujen tulee olla tasavertaisia ja kaikkien saatavissa
- kunta vastaa mahdollisuuksien mukaan ikääntyneiden ruumiillisesta, sosiaalisesta ja taloudellisesta turvallisuudesta
- kunta tuottaa palveluja ottaen huomioon ikääntyneiden tarpeet ja mahdollistaa heidän osallistumisensa palvelujen kehittämiseen
- päätöksenteko perustuu realistisiin tietoihin ja osaamiseen.

4.3 Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä Kuntaliiton (2017) laatusuosituksessa hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi on nostettu esille viisi aihealuetta hyvän ikääntymisen turvaamiseksi sekä sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä iäkkäiden palvelujärjestelmän rakentamiseksi. Laatusuositus ei ole kuntia velvoittava, mutta otetaan valtakunnallisella tasolla huomioon selkeästi suunnittelua ohjaavana. Laatusuositukset päivitetään säännöllisesti ja niin tullaan varmasti tekemään myös jatkossa.

Nämä aihealueet ovat:

1. Turvataan yhdessä mahdollisimman toimintakykyistä ikääntymistä
2. Asiakas- ja palveluohjaus keskiöön
3. Laadulla on tekijänsä
4. Ikäystävällinen palvelujen rakenne
5. Teknologiasta kaikki irti

4.3.1 Turvataan yhdessä mahdollisimman toimintakykyistä ikääntymistä

Hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi laaditun laatusuosituksen 2017–2019 tarkoituksena on tukea kuntia iäkkäiden palvelujen uudistustyössä sekä varautumisessa väestön ikärakenteen ja toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Kunnissa on tuettava ikääntyneen väestön terveyttä ja toimintakykyä toimenpiteillä, joilla vahvistetaan a. ikäihmisten omaehtoista toimintaa, b. eri toimijoiden (järjestöt, yritykset, seurakunnat, vanhusneuvosto) yhteistä tekemistä sekä c. kunnan eri toimialojen yhteistyötä hyvinvoinnin edistämiseksi.

Siuntion kunta jakaa 65-vuotta täyttäneille Siuntiolaisille ilmaiset liukuesteet. Kotikuntoutus, kotihoito toteuttaa yhdessä fysioterapeutin kanssa. Kerran viikossa järjestetään kotona-asuville senioreille ilmaista ryhmäliikunta.

4.3.2 Asiakas- ja palveluohjaus keskiöön

Laatusuosituksessa on nostettu asiakas- ja palveluohjaus keskiöön. Asiakkaan tulee jatkossa saada tarvitsemansa apu ns. yhden luukun periaatteella. Asiakkaan ei tarvitse itse tietää, mitä ja mistä palvelua haetaan, vaan yksi yhteydenotto riittää. Asiakkaan tilanne selvitetään, asiakasta neuvotaan omaehtoihin ratkaisuihin sekä tuetaan erilaisten tukien hakemisessa. Neuvontaan ja asiakasohjaukseen kehitetään maakunnallisesti keskitettyjä, yhteisiä malleja ja toimintatapoja. Tavoitteena on, että asiakkaat saavat laadukasta ja oikea-aikaista neuvontaa ja ohjausta.

Iäkkäiden ihmisten sosiaali- ja terveyspalveluita pyritään suuntaamaan kohti varhaista puuttumista ja ongelmien ennalta ehkäisemistä. Samalla iäkkäitä tuetaan tekemään hyvinvointiaan edistäviä valintoja ja muutoksia. Hyvinvointia edistäviä palveluita ovat mm. hyvinvointia edistävät kotikäynnit, iäkkäiden neuvontapalvelut ja erilaiset fyysisistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä edistävät ryhmätoiminnot.

4.3.3 Laadulla on tekijänsä

Riittävä ja osaava henkilöstö on perusedellytys ikäihmisten turvallisten ja korkealaatuisten palvelujen takaamiselle. Lisäksi sillä on suuri merkitys henkilöstön työhyvinvoinnille, työturvallisuudelle, oikeusturvalle ja pysyvyydelle. Tutkimukset osoittavat, että henkilöstömäärän lisäksi henkilöstön ammattitaito, sen oikea hyödyntäminen sekä lähiesimiesten pätevyys vaikuttavat

hoidon laatuun ja tehokkuuteen. Näiden tekijöiden avulla varmistetaan, että ikäihmiset saavat tarpeen mukaista hoitoa sekä lisätään asiakas-/potilasturvallisuutta.

Sosiaali- ja terveysministeriön laatusuosituksiin perustuvat tehostetun palveluasumisen, vanhainkotien ja terveyskeskusten vuodeosastojen henkilöstön mitoitus- ja rakennesuositusten mukaiset ehdottomat vähimmäishenkilöstömäärät ovat

- 0,50 hoitohenkilöä per asiakas tehostetussa palveluasumisessa ja vanhainkodeissa sekä
- 0,60 - 0,70 hoitohenkilöä per asiakas terveyskeskusten vuodeosastoilla.

Hoitohenkilöstön asiakaskohtainen vähimmäismäärä täyttyy kaikissa Siuntion kunnan toimintayksiköissä.

Henkilöstön pätevyys voidaan varmistaa tavoitteellisella jatkokoulutuksella ottaen huomioon, mitä laissa on säädetty sosiaali-, terveyden- ja sairaanhoidon jatkokoulutuksesta. Ammattitaitoinen ja hyvinvoiva henkilöstö takaa ikäihmisille turvallisen ympäristön. Sekä valtakunnallisella että kunnallisella tasolla on otettava huomioon, että monet työntekijät vähitellen jäävät eläkkeelle.

Henkilöstömäärää arvioitaessa ja suunniteltaessa otetaan huomioon myös seuraavat tekijät:

- asiakkaiden toimintakyky ja avuntarve
- palvelurakenne, palvelutuotanto ja palvelujen saatavuus (mm. omana toimintana, ostopalveluina, palveluseteleillä)
- henkilöstö ja työjärjestelyt (mm. henkilöstön mahdollisuus tarjota asiakkaille laadullisesti ja vaikutuksellisesti tarkoituksenmukaisia palveluja, miten henkilöstö riittää poikkeustilanteissa, käytettävissä oleva teknologia ja geroteknologia, toiminnan logistiikka).

4.3.4 Ikäystävällinen palvelujen rakenne Siuntiossa verrattuna valtakunnalliseen laatusuositukseen

Laatusuositus ei ole kuntia velvoittava, mutta sitä pidetään valtakunnallisesti vahvasti toiminnan suunnittelua ohjaavana asiakirjana. Laatusuosituksia päivitetään säännöllisesti ja oletettavaa on, että näin tulee tapahtumaan tulevaisuudessakin. Näin ollen laskelmat ovat suuntaa-antavia ja perustuvat tämän hetkiseen suositukseen.

Asiakasryhmä	Siuntio 2018	Suositus
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet	94,2%	91 – 92 %
Kotona asuvat säännöllistä kotihoidon tukea saavat 75 vuotta täyttäneet	12,7%	13 – 14 %
Omaishoidontukea saavat 75 vuotta täyttäneet	6,6%	6 – 7 % (ennen 5 – 6 %)
Tehostetun palveluasumisen piirissä olevat 75 vuotta täyttäneet	5,5%	6 – 7 % (ennen 5 – 6 %)
Laitoshoidossa (vanhainkoti tai vuodeosasto) olevat 75 vuotta täyttäneet	3,1%	2 – 3 % (ennen 3 %)

4.3.5. Teknologiasta kaikki irti

Kotihoidossa on otettu käyttöön HILKKA-toiminnanohjaus järjestelmä vuonna 2016. Mobiilissa toimiva järjestelmä on työkalu kotiin tarjottavien palveluiden kokonaisvaltaiseen ohjaukseen. Sovelluksen avulla kotihoidon työntekijät näkevät kaikki päivän asiakaskäynteihin liittyvät tiedot suoraan mobiililaitteeltaan. Lisäksi he voivat hoitaa käynteihin liittyvän dokumentoinnin asiakaskäynnin yhteydessä tai sen jälkeen.

5. VANHUSPALVELUJEN ASIAKKAIDEN TYYTYVÄISYYS KUNNAN TUOTTAMIIN PALVELUIHIN

Jotta kunta voisi kehittää ikääntyneiden sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja, on tärkeää, että kunnalla on tiedot heidän terveydestään ja palvelutarpeistaan. Ikääntyneiden oma käsitys terveydentilastaan ja hyvinvoinnistaan sekä sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen käyttö on selvitetty tekemällä asiakastyytyväisyyskysely Siuntion kunnan vanhuspalveluiden (vuodeosasto, asumispalvelut, kotihoito ja kuntouttava päivätoiminta) yksiköiden asiakkaille. Vastauksia kerättiin 1-2 viikon ajan eri yksiköissä elo-syyskuun 2019 aikana. Vastauksista tehtiin yksikkökohtaiset koosteet.

5.1 Asiakkaiden tyytyväisyys kotihoidon palveluihin

Kotihoidon asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin ajalla 21.8-8.9.2019. Kyselylomakkeet jaettiin kaikille asiakkaille, joilla oli kotihoidon käynti kyseisellä aikavälillä. Kotihoidon kyselyssä käytettiin erilaista lomaketta kuin muissa vanhuspalvelujen yksiköissä. Asiakastyytyväisyyskysely jaettiin 65 asiakkaalle, joista 57 asiakasta palautti kyselylomakkeen. Näin ollen asiakastyytyväisyyskyselyyn vastasi 87 % kyselylomakkeen saaneista.

Yli puolet vastanneista oli täyttänyt kyselylomakkeen itse (55 %) ja reilun neljäsosan (28 %) kyselyistä oli täyttänyt asiakkaan omainen, läheinen tai tuttava. Kahdeksan asiakkaan kohdalla lomakkeen täyttäjänä oli kotihoidon työntekijä ja yhden kyselylomakkeen oli täyttänyt joku muu (edunvalvoja). Kyselyyn vastanneista 89 % oli syntynyt 1940-luvulla tai sitä ennen. Vastanneista naisia oli 31 ja miehiä 26. Suurin osa vastanneista (71%) asui yksin ja 25 % asui puolison tai muun omaisen kanssa. Suurin osa (63 %) kyselyyn vastanneista arvioi terveydentilansa tyydyttäväksi, viidesosa (22 %) arvioi sen huonoksi ja 15 % hyväksi. Kotihoidon palvelua koki saavansa aina omalla äidinkielellään 61 % ja usein tai lähes aina vastasi 25 % kyselyyn vastanneista.

Vastanneista 80 % arvioi kotihoidon palvelujen helpottaneen ja edistäneen kotona selviytymistä ja 77 % arvioi kotihoidon palvelujen lisänsä turvallisuuksensa tunnetta kotona asumiseen. Vastausten perusteella kotihoidon palvelut saivat yleisarvosanan 8,7 (keskiarvo).

5.2 Asiakkaiden tyytyväisyys tehostettuun palveluasumiseen

Palvelujen käyttäjiltä kerättiin asiakaspalautetta tehostetusti viikolla 36 (2019). Kyselytoteutettiin lomakkeella, jossa kerättiin lyhyesti taustatietoa (syntymävuosi, sukupuoli, äidinkieli). Toteamia oli yhteensä 13 (Esim. Sain tietoa palveluista riittävästi) ja niihin vastattiin valitsemalla vaihtoehdoista "täysin samaa mieltä, osittain samaa mieltä, ei samaa eikä eri mieltä, osittain eri mieltä, täysin eri mieltä sekä ei koske minua".

Asumispalveluista saatiin yhteensä 14 vastausta (Lomakkeen täyttäjät oli 5 kertaa asiakas, 9 kertaa omainen ja 2 kertaa sekä asiakas että omainen). Vastaajien ikäjakama oli 70 vuodesta 93 vuoteen.

Vastaajista 13 ilmoitti äidinkielekseen ruotsin ja yksi suomen. Vastaajista 7 oli naisia ja 5 miehiä, kaksi vastauslomaketta oli ilman valintaa siltä kohdin.

Vastausten perusteella voi tehdä päätelmän, että annettu palvelu on koettu hyödylliseksi, palvelu on koettu luottamukselliseksi sekä kohtelu on ollut asiallista ja hoito pääsääntöisesti hyvää. Palvelu on myös useimmiten toteutunut asiakkaan omalla äidinkielellä.

5.3 Asiakkaiden tyytyväisyys kuntouttavasta päivätoiminnasta

Kuntouttavasta päivätoiminnasta saatiin yhteensä 24 vastausta (Lomakkeen täyttäjää oli 22 kertaa asiakas ja 2 kertaa asiakkaan puolesta henkilökuntaan kuuluva). Vastaajien ikäjakauma oli 68 vuodesta 94 vuoteen. Vastaajista 18 ilmoitti äidinkielekseen ruotsin ja kuusi suomen. Vastaajista 16 oli naisia ja 8 miehiä.

Vastausten perusteella voi tehdä päätelmän, että annettu palvelu on koettu hyödylliseksi, palvelu on toteutunut kohtuullisessa ajassa, yhteydenaanti on ollut melko helppoa ja asiakkaat kokevat tulleen asiallisesti kohdatuiksi sekä hoito ollut hyvää. Kaikki vastanneet ovat saaneet palvelua omalla äidinkielellään. Henkilökunta on koettu osaavaksi ja asiantuntevaksi.

5.4 Asiakkaiden tyytyväisyys vuodeosaston palveluihin

Vuodeosastolta saatiin yhteensä 11 vastausta (Lomakkeen täyttäjää oli 9 kertaa asiakas ja 2 kertaa omainen). Vastaajien ikäjakauma oli 65 vuodesta 88 vuoteen. Vastaajista kuusi ilmoitti äidinkielekseen ruotsin ja viisi suomen. Vastaajista 8 oli naisia ja 3 miehiä.

Vastausten perusteella voi tehdä päätelmän, että annettu palvelu on koettu hyödylliseksi, palvelu on koettu luottamukselliseksi ja hoito on ollut pääsääntöisesti hyvää. Palvelu on myös useimmiten toteutunut asiakkaan omalla äidinkielellä.

6. JATKOTAVOITTEET, TOIMENPITEET JA SUUNNITELMAT

Kunnanhallituksen kokouksessa 6.5.2019 § 77 päätettiin, että kunta alkaa valmistella ensi tilassa Siuntion kunnan sote-tilatarpeiden kokonaisratkaisua Siuntion kunnan näkökulmasta hyödyntäen aikaisemmin tehdyt selvitykset. Kokonaisratkaisussa tulee huomioida sote-palveluiden tulevat tarpeet, nykyiset resurssit ja niiden riittävyys sekä mahdolliset erilaiset tavat järjestää sote-palvelut kunnassa tulevaisuudessa.

Siuntion kunta on pyytänyt tarveselvitystä Nordic Healthcare Groupilta (NHG). Kyseisen toimeksiannon tavoitteena on pyrkiä määrittelemään optimaalinen tapa tuottaa Siuntion sosiaali- ja terveyspalvelut. Työn yhtenä tarkoituksena on ottaa kantaa ikäihmisten palveluihin sisältäen myös tilaratkaisut. Toimeksiannon lopputuloksena on tarkoitus syntyä toiminnallinen tilasuunnitelma, jossa on huomioitu käytännön tason tilantarve muun muassa ikäänntyneiden palveluissa ja niihin liitännäisissä toiminnoissa.

Niin kutsuttu vanhushuoltolaki (Finlex 980/2012) kehottaa kuntia antamaan ikäihmisille ensisijaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon avohoitopalveluja hänen omassa kodissaan.

Kunnan tavoitteena on kehittää kotiin vietäviä kuntoutuspalveluja. Siuntio on tehnyt alueellista yhteistyötä Länsi-Uudenmaan kuntien/kuntayhtymien (Karviainen, Lohja, Raasepori, Hanko, Inkoo) sekä HUS:in kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriön (2016-2018) Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa (I&O) - kärkihankkeessa kehitettiin ikäihmisille sekä omais- ja perhehoitajille nykyistä yhdenvertaisempia, paremmin koordinoituja ja kustannusten kasvua hillitseviä palveluja (Uudenmaan kotikuntoutuksen käsikirja 2018).

Uudenmaan yhteisen alueellisen kotikuntoutusmalliprosessin puheenjohtajana toimi Järvenpään kaupunki. Mallin laadinta toteutettiin yhteisissä työpajoissa 2017-2018, joissa osallistujakuntina olivat Askola, Hanko, Hyvinkää, Inkoo, Järvenpää, Karkkila, Lapinjärvi, Lohja, Loviisa, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Raasepori, Sipoo, Siuntio, Tuusula ja Vihti sekä neljä HUS:n sairaanhoitoaluetta (Hyvinkää, Porvoo, Lohja ja Länsi-Uusimaa). Mallin kehittämistyön tukemiseksi toteutettiin pilotointi tehostetun kotikuntoutuksen osalta kolmella alueella (Itä-, Keski- ja Länsi-Uusimaa). Mallin käsikirjan mukaista palvelukokonaisuutta kehitettiin pilotointien kautta niin, että lopullinen alueellinen malli valmistui vuoden 2018 lopussa. (Uudenmaan kotikuntoutuksen käsikirja. 2018).

Alkuvuodesta 2020 tavoitteena on saada tehostetun kotikuntoutuksen malli käytäntöön myös palvelumuotona. Alueellinen yhteistyöpalaveri kokoontuu puolen vuoden välein (kevällä ja syksyllä).

Palliativisen hoidon ja saattohoidon kehittäminen on myös yksi jatkuvasti kehittyvä palvelumuoto. Myös tässä Siuntio tekee alueellista yhteistyötä Lohjan sairaalan sekä ympäryskuntien kanssa. Yhteistyöpalavereja on säännöllisesti, n. 4 kuukauden välein. Siuntiossa kehitetään kotisaattohoitoa yhteistyössä Lohjan sairaalan kotisairaalan kanssa.

Asiakastyytyväisyyskyselyjen vastausten perusteella eniten kehitettävää on osallistumisessa päätöksentekoon ja tiedonsaantiin sekä tiloihin liittyen. Jatkossa tullaan pohtimaan keinoja, joilla asiakkaat asumispalveluyksiköissä ja vuodeosaston potilaat voisivat paremmin olla mukana heitä koskevassa päätöksenteossa. Vuodeosastolla ja asumispalveluyksiköissä otetaan vuoden 2020 aikana käyttöön tulohaastattelu. Asiakkaan ja hänen omaistensa kanssa käydään tulohaastattelu, jossa selvitetään tärkeimmät perustiedot, elämänhistoria ym. tiedot sekä tarkistetaan tärkeimmät terveydentilaan ja sosiaaliseen elämään vaikuttavat seikat.

Tiedonsaantiin liittyen on Villa Charlottassa lokakuun 2019 alussa otettu käyttöön asukkaille jaettava "kuukauden tiedote". Myös tiedonsaantia tullaan jatkossa kehittämään lisää. Kuntouttavan päivätoiminnan ryhmissä tullaan jatkossa vielä entistä enemmän keskittymään asiakkailta toiveita tekemisen, luentojen ja esim. mielimusiikin suhteen.

Vaikka Siuntion kunnan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut toimivat hyvin, toimintaa suunniteltaessa ja kehitettäessä on otettava huomioon, että väestö vanhenee ja vanhusten määrä lisääntyy voimakkaasti. Valtakunnallisesti monet vanhukset voivat myös henkisesti huonosti. Kunnan olisi tavoitettava nämä kuntalaiset nykyistä paremmin, jotta heidän tarpeensa voitaisiin ottaa huomioon palveluja kehitettäessä.

Samanaikaisesti on tärkeää ottaa huomioon, että valtakunnallisella tasolla on vireillä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Riippumatta siitä, miltä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintamallit tulevat näyttämään, kuntien on tärkeää tässä vaiheessa turvata kustannustehokas ja korkealaatuinen hoito, jota suunniteltaessa otetaan huomioon ikääntyneiden tarpeet.